

30

~~G. W. 27.~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.

VITEBERG.

VI-26.

SIGNAT. ciōōCCCXIII.

Stückzettel erled.
11. XII. 1949.

A. A. C. C.
 DISPUTATIO
 EXERCITATIONUM PHILO-
 SOPHICARUM XXIV.

De
MEMBRIS VITA-
LIBUS, ANIMALIBUS, FLUI-
 dis partibus, & artubus.

Quam,
Annunte gratia divina,
 SUB PRÆSIDIO

M. TOBIÆ TILEMANI

VVitteb. Colleg. Philos. Adjuncti,
Liberalis exercitij gratiã defendendam suscipiet,
MICHAEL BORCKENHAGIUS
 Freienvaldensis Pom.

In celeberrimã VVittebergensi Academia,
ad diem 3. Novemb. hora 7 loco solitis.

Augustin. lib. 10. de Civ. Dei cap 9.
Omni miraculo quod fit per hominem, HOMO ipse majus est miraculum
licet hoc omnibus hominibus miraculum visendi assiduitate visuerit. &c.

VVITTEBERGÆ,
 Typis Iohannis Gormanni, ANNO M. DC. X.

Amplissimis, Prudentissi-
mis, nec non eruditione & experi-
entia præstantibus Viris,

DD. CONSULIBUS
ET SENATORIBUS INCLY-
tæ Massoviensium Reipublicæ,

Dnn. Mecoenatibus ac pro-
motoribus suis debitâ ob-
servantiâ profequen-
dis,

*Agonepsi hanc gratâ mente manuq; ut
debit sic lubens voluit*

inscribere

Michael Borckenhagins.

P R Æ L O Q V I U M.

Ὁ ἀνθρώπος τὸ ληροτάτης τῆς φύσεως ἀγαλμα :

Sic sanè ut vetustiss: ita sapientiss: Zoroaster indiu. in *Hominis fabricæ* contemplatione defixus, altà tandem exclamavit voce. *Neu inconsideratè temere vē, aut cum veritatis jactura: Siquidem Hominis structurà in totà Vniuersitate rerum nil admirabilius repertu, nil magis mirandum inventu in tantum equidem, ut ne quidem apud Abderiticis, quod ajunt, mentes, apudq; gentes etiam Barbaras fidem hoc veritatis excedat: Vnde quendam Barbarum, Abdalam, interrogatum quondam, quidnam ipse in hoc amphitheatro mundi vel maximè admiratione dignū putaret? Nullà cunctatione interposità, non barbarè sed scienter responsionis loco adfirmasse ferunt, Hominem eiusq; corpus ob Naturæ maiestatem omnem admirationis capsum excedere. Hanc ob rationem sapienter omninò sapiens vetustas Hominem qui ex sententià quoq; præclarà Platonis in *Timæo* f. 523, *ἄνωμα δαυμάτων ἐστὶ, ac τῶν ζῴων θεῖον;* appellauit *μικρόκοσμον*, cum in se, mirum in modum, ea contineat omnia, quæ uniuersus bio mundus amplissimo sinu suo coërcet ac cohibet utq; satur bellè scitèq; Poëta, *Mantuan. lib. 2. Sylv: Omnia quæ in mundo fieri majore videmus: — In nobis simili cernimus esse modo —* Cor, jecur atq; caput, cæli sunt sydera, sensus, — *Est animus nobis cum ratione DEVS. &c. Vi enim, sic lubet paulo intellectu altiori Titulum hunc percurrere, ab Antesignano Philosophorum, in pr. libr. de Mundo, duæ totius Vniuersitatis constituuntur partes Elementaris una, in qua perpetim & generationes existunt & corruptiones, Ætherea altera quæ tamen ob diuersitatem tum situs, tum effectuum, ab Eodem ibidem dirimitur in stellarum locum, quæ instar fontis se habent largiflui, à quo omnis provenit deducturq; tam calor quam motus; Et in Dei purissimorumq; actuum domicilium: Ita ratione parili Humanum corpus in tres regiones distinguitur, in *Imam*, in qua ventriculus inest cum generationis membris, ac in qua est perpetua tum generatio tum corruptio; In *Mediam*, quæ cor potiss. habet, quodq; omnis autor & Scaturigo caloris, ac irrequietis voluntationibus mouetur; Demum in *Supremam*, quæ cerebrum continet, quod quo fulciatur non habet, sed in medio cranij libratur, & sedes est tum sapientiæ tum intelligentiæ, & quâ parte Homo ad Deum proximè accedit. Hæc omnia, quæ lativagâ exponere oratione ἀνομιῆν essemus poris, ni validè institutum nostrum id impedimento esset; ut aliquantillum clarius pateant, Agite, ad ea quæ in residuo restant adhuc in institutâ corporis Humani contemplatione accedamus, & hac vice ut regio corporis media & suprema, ut partes ejusdem fluidæ, ut artus seu extrema se habeant pauca exquiramus: Et sic illius cognitio completa sit, sitq; elaborata.**

T H E S I S I.

Regio corporis media vitalia membra continet, quæ in thorate collocata Cor sunt & Pulmocum suis adjunctis; Quæq; interstitio communi distinguuntur à naturalibus, Diaphragmate nimirum, quod est panniculus rotundus, ex carne, nervis & membranis constans, undiq; lateribus transversim alligatus: Foramina duo habet, quorum unum stomacho viam præbet, alterum venæ cavae ad cor ascendenti.

II. Et est usus ejus, tum ne tetrīs nidoribus, qui ex officina alimenti exspirant, cor principum facultatum sedes conturbaretur, tum ut libera respirationi inserviat & inspirando, ubi tenditur, & expirando, ubi laxatur, tum ut adjumento esset excretioni fœcum per inferiora. Nec est de nihilo, hoc ipsum diaphragma visui inservire, qui est motus & dilatatio neruorum & musculorum, ortus ex admiratione & lætitiâ.

III. Cor facultatis vitalis est domicilium, vitæ principium, fons caloris, articularum Scaturigo, pulsus & respirationis primus autor; Constatq; carne durâ ac solidâ, triplici fibrarum genere intertextâ. Secatur in duos thalamos, in dextrum, qui sanguinem influentem excipit, magisq; perficit: Et finistrum, qui priore præstantior, spiritum vitalem è purissimo sanguine genitum, continet.

IV. Ad horum latera eminent appendices membranosa, quæ vulgò Auricula dicuntur, & quarum dextra venæ cavæ ostio præjacet, sinistra in arteria venosa orificio est sita: Ususq; earundem est, tum ut sint veluti promptuaria sanguinis & aëris, tum ne vena cava & arteria venosa in violentis motibus distrumpantur.

V. Pulmo pars est corporis rara, levis, spongiosa, & velut ex spumoso sanguine concreta, thoracis cavitatem totam implens, à qua figurans etiam suam accipit, ac respirationi & formationi vocis inserviens: Dividitur in duas partes, quæ utraque duobus constat locis, ne scilicet collaberetur atque satisceret ejusdem caro, tum ut levior esset pulmo, & ut cor undiquaque amplexaretur.

VI. Duo insignia habet vasa, Arteriam venosam, quæ ex sinistro cordis ventriculo egreditur, ac in illum aërem infert: Et venam arterialem, quæ ex cordis thalamo dextro propullulat, sanguinemq; quo pulmo nutritur, defert: Ejus demum motus est accidentarius, & partim naturalis, partim animalis, nihilq; vel potus vel cibi suscipit, continetq;.

VII. Ad extremum Adjuncta vitalium membrorum sunt Aspera arteria & Mamma: Illa fistula est longa descendens ex faucibus ad pulmonem, partim membranæ, partim cartilaginosa, inserviens tum formationi vocis, tum attractioni aëris: Vnde ubi ad jugulum pervenit, bivio distracta in pulmonem numerosâ ramorum seriè spargitur, inter venam arteriosam & arteriam venosam, ut ab illa sanguinem trahat, in hanc autem aërem transmittat, ab eaq; fumidos vapores excipiat.

¶. Duas

IX. Duas annexas habet partes, Gurgulionem seu uvam, quae est substantia carnosae & fungosae, dependens in faucium summitate, ac ad vocis modulationem conducens: Et deinde duas glandulas seu Amygdalas, quae cerebri humiditatem suscipiunt, ac eam fauces humectant.

IX. Tandem Mammilla sunt caro spongiosa & porosa, venis & arteriis intertextae, in viris ad tegumentum cordis, in foeminis lactis etiam generationi inservientes: Nam ob raritatem suam & cavernosam substantiam sanguinem Menstruum, qui lactis materia (unde lac nil aliud est, quam superfluous sanguis, mutatus, & dealbatus) in se recipiunt, qui post ab ingenita illarum vi, concurrenteque cordis calore ulterius coquitur, & in album liquorem convertitur, ad generationem animalium utilis. Hec de membris vitalibus.

X. Porro facultati animali inserviens organum, nobilissimum: omnino & praestantissimum: & cui caetera omnia inserviunt, est cerebrum, pars mollis, alba, frigida, ex purissima constans seminis portione, non ad refrigerationem cordis, ut Aristotelis habet placitum, verum ad internorum sensuum & principum facultatum functiones edendas, & ad spiritus animalis generationem.

XI. Divinum hoc membrum Natura, parens rerum omnium, undiqueque ossibus calvariae, quae numero octo sunt, ut os frontis, occipitis, ossa sincipitis duo, temporum duo, & os sphenoides & ethmoides, inter cranium & maxillam interposita; obvallatis, inque editis: locum esse voluit, propter oculos, & ad reliquorum sensuum praesentissimam commoditatem.

XII. Munitur etiam illud ipsum Menynge & tenui, quae est membrana tenuissima & mollis, cerebrum & cerebellum proximè & immediatè contingens & continens, atque penetratione sua efficiens varias plicaturas cerebri, sustentansque vasa ingredientia, & nutrimentum cerebro deportantia: Et Dura, quae cranio immediatè adhaerescit, & extrinsecus tenuem ambit menyngeam, ne cerebrum cranio allidatur.

XIII. Movetur item cerebrum motu non animali aut violento, sed naturali, eoque tum proprio & peculiari, ad animalis spiritus generationem, temperationem & expurgationem, tum alieno, arteriarum scilicet: Ipsumque sensu pollet nullo, quia de omni sensu iudicare debet, organum autem omne decet esse ἀνοιον.

XIV. Dividuum in duas est potiss: partes, quarum anterior ob magnitudinem nomen totius retinet, posterior cerebellum dicitur, quod natura in subsidium anterioris fabricavit, ut scil. transmissum à cerebri sinibus animalem spiritum conservaret, & spinali medullæ adaptaret: Illa cerebri pars, cavitates amplas tres, in efformationem spiritus animalis, hæc unum cum spinali medulla habet sinum communem.

XV. Demum à cerebro exoriantur tum Nervi, qui per totum corpus deferunt spiritum Animalem, ad motum & sensum, & quidem per sex distincta paria, quorum primum, molliß: & ampliß: per calvaria foramen in oculi centrum inseritur, alterum quoq; oculis inseritur ad eorundem motum, tertium in lingua tunicas spargitur, inq; faciei reliquas partes.

XVI. Quartum portione quadam in linguam, quadam in tunicam lingue subtensam decurrit, & gustui inservit ut tertium; Quintum per meatum auditorium in auris tympanum fertur, ibiq; ramulos conspergit plures, è quibus unus ad laryngis & ossis hyoidis musculos excurrit, unde mira est aurium & lingue sympathia; Sextum demum nervorum par pervagatur & excurrit per omnia ferè viscera.

XVII. Tum spinalis medulla, quæ ejusdem est cum cerebro substantia, ex cujus etiam parte anteriore oritur, medullo saq; est ad extremum thoracem, seu ad os sacrum usq;, ac ab hac triginta nervorum paria originem sibi sumunt, cervicis scilicet 7, thoracis 12, lumborum 5, & ossis sacri sex paria, quæ partibus internis sensum & virtutem motricem deferunt.

XVIII. In hac autem suprema corporis regione & alia comprehenduntur membra, ut sunt, 1. Oculi qui sunt partes penes cerebrum, gemina, rotunda, instrumenta visus: Constantq; partim ex tribus humoribus, Crystallino, qui nobiliss: omnium est pellucidiss: penè in centro oculi situs; vitreo, qui crassior est & minus pellucidus, faciens ne imagines penetrarent sed refringantur; & aqueo, qui colligendis inservit imaginibus.

XIX. Partim quinque ex tunicis, quarum, 1. dicitur alba seu annata aut conjunctiva, quia reliquis annascitur tunicis, & oculum veluti ligamentum in loco suo continet; 2. Cornea, quæ undiq; oculo obducitur; 3. Vvea, in qua continetur pupilla; 4. Nervea, quæ extrema est pars nervi visorij dilatati; 5. Aranea, quæ complectitur humorem vitreum & crystallinum.

XX. 2. Aures, suntq; partes propter tempora gemina, extra auriculis rotundis cartilagineis cum appendice carneâ ornata, intusq; anfractibus excavata, ubi tribus quibusdam ossiculis tenuissimis, quorum sunt nomina
malleus,

malleus, stapes, incus, & nervo auditorio dilatato in geminas tunicas auditus perficitur.

XXI. 3. Nasus, qui est pars inter genas & oculos, figurâ ferè conicâ, ossea partim, partim cartilaginea, infra gemina habens foramina, supra unum cum duobus ossibus spongiosis, investitis ex dilatato aliquo nervulo cerebri, inserviens respirationi cerebri, ac inferens odorem in cerebrum, præbensque viam sternutationi, quæ est violenta expressio spiritus alieni & supervacui, aliorumq; humorum tenuium.

XXII. 4. Os, & totum illud est spatium, quod diductis labris ad imas usque fauces interjacet, in quo maximè conspicui sunt tum Dentes, qui ossa omnium sunt durissima, intus cava, venulis arterijs & nervis prædita, molliendis & preparandis ventriculo cibi destinata: Tum Lingua, quæ est pars carnea, rara & laxa, gustatus & sermocinationis organum. Et tantum, pro instituti ratione de membris etiam in supremâ regione contentis corporis, sicq; hæc partes solidæ tractatione minutâ pertractatæ.

XXIII. Cæterum fluidæ partes, seu non coherentes, & quæ aliarum adminiculo sustentantur, sunt tum Spiritus, tum Humor: Ille substantia est tenuissima, subtilis: & aërea, primum animæ instrumentum ad actiones ob-eundas. Estq; vel Insitus, innatus scil. singulis membris solidis, caloriq; nativi proxima sedes, ac unionis animæ cum corpore quoddâ quasi vinculum.

XXIV. Vel influens in subsidium scil. prioris, & pro triplici actione animæ triplex est, vel Naturalis, qui est vapor tenuis ex puriore sanguinis parte in Epate procreatus, indeq; per venas in habitum corporis diffusus, tum ut deferat ab Epate facultatem Naturalem, cujus ope omnes omnino corporis partes familiare nutrimentum attrahant, retinent, concoquunt, tum ut hoc quasi dace sanguis crassior ad partes distantes feratur.

XXV. Vel Vitalis, qui est halitus tenuis: genitus in sinistro cordis thalamo ex inspirato aëre & naturali spiritu, & per arterias diffunditur in omnia corporis totius membra, ut omnia calefiant, & apta reddantur ad actiones suas edendas, in quibus consistit ipse motus, agitatio & vita. Vel demum Animalis, qui est halitus puriss: & subtiliss: ex vitali spiritu in cerebro insitâ ejus vi productus, & per nervos diffusus actiones animales, ut sensum & motum corpori defert.

XXVI. Humor est pars corporis liquida & fluida, in spatijs corporis animati contenta, & ad ejusdem conservationem faciens: Estq; alius radicalis seu insitus, qui ab ipsâ conformatione inseritur substantiæ singulorum membrorum,

brorum, ac cuius officium est vehere & continere ac convenienter alere nativum & radicalem calorem.

XXVII. Alius acquisitus, qui foras accedit & fit ex nutrimento quotidie assumpto: Cum enim calor radicalis nunquam non agat in humidum radicale, idcirco semper opus est novâ instauratione. Is autem est vel primarius vel secundarius: Ille immediate ex alimento in Epate provenit, & vel est utilis, ut est ium Sanguis, qui ex portione chyli temperantiore, pinguiore & aërea; Tum Pituita, qua ex frigidiore in Epate gignitur, progressu tamen temporis sanguis fieri potest.

XXIX. Vel Excrementicius, & is vel in secundâ concoctione gignitur, ut est & Cholera, qua ex tenuioribus & calidioribus; Et Melancholia, qua ex feculentioribus Chyli partibus enascitur; Et Serum, quod ex quovis fieri potest liquore, prabetq; materiam maximè urinae, qua est serum in jecore & vasis alteratum, à renibus attractum, & in vesicam depulsum, perq; meatum urinarium excretum, ut purior reddatur sanguis.

XXIX. Vel in terciâ concoctione, ut Sudor, qui est serum per insensiles partes in aqua speciem expulsus, Et Lacryma, qua est serum in venis capitis, & angulorum compressione vel dilatatione erumpens. Tandem secundarij humores, quibus insitum humidum instauratur, duo sunt, Ros, qui ex sanguine in vaporem resoluta per venarum tunicas instar rosi resudat; Et Gluten, qui partibus alendis jam est adglutinatus. Et haec etiam de partibus fluidis.

XXX. Vltimò omnium Artus, qui instar ramorum trunco corporis adnascuntur, est Manus & Pes: Illa apprehensionis est organon, habetq; & brachium, & cubitum, & extremam manum, qua constat ex brachiali, postbrachiali & digitis quinq; Hic, ambulandi & standi organum, constat ex femore, osse omnium maximo, tibiâ, genu, & ex pede parvo. Tantum $\omega\varsigma$ $\epsilon\nu$ $\tau\omega$ de Corpore Humano.

A D J E C T A N E A.

1. Cordis motus omninò est naturalis. 2. Idem quoq; est arteriarum & motus cordis. 3. Aquam pericardij in viventibus etiam reperiri animalibus vero non est absolum. 4. Lac & in virginibus intemeratis generari potest. 5. Nervi minimè venis & arterijs sunt continui. 6. Spiritus essentiâ suâ verè sunt Elementares. 7. Solo sanguine, eoq; puro, nutriuntur animalis partes. 8. Non abs re Melancholici à Philosopho ingeniosi esse dicuntur, Sect. 30, probl. 1. 9. Physiognomia & Chiromantie aliquid fidei tribuendum. 10. Sage pro animi lubitu inferre hominibus morbos, nulla possunt ratione.

F I N I S.

Umg. VI 26

= [Dissertationes
Theol. Vol. 707]

Sb.

VD 17

A. A. C. C.
S P H T A T I O
TIONUM PHILO.
ICARUM XXIV.

De
BRIS VITA-
NIMALIBUS, FLUI-
rtibus, & artibus.

Quam,
ente gratia divina,
B PRÆSIDIO
Æ T I L E M A N I

Colleg. Philos. Adjuncti,
rij gratiã defendendam suscipiet,
B O R C K E N H A G I U S
nvaldensis Pom.

V Vittebergensi Academia,
Novemb. hora & loco solitis.

lib. 10. de Civ. Dei cap 9.
bonum; HOMO ipse majus est miraculum
miraculum visendi assiduitate visuerit. &c.

T T T E B E R G Æ ,
Gormanni, ANNO M. DC. X.

